

KULTÚRA

ROČNÍK XXIV. – č. 12

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

16. JÚNA 2021

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: teodor.krizka@gmail.com • Cena 1,90 €

TEODOR KRIŽKA

Hriešna nevina

Moja vlasť nie je politický režim,
moja vlasť, to je tráva, v ktorej ležím,
moja vlasť sa mi k duši privráva,
moja vlasť, na mňa stále zvedavá.

Nemýľte si moc s mojou drahou vlasťou,
moja vlasť aj päť minút pred dvanástou
prichýli ma a stále poteší,
moja vlasť – nočný vietor v oreší.

Moja vlasť nie je ničia ľahká korisť,
vlasť nosím v sebe, nemôžem ju obísť,
nosím ju všade večne so sebou
s nenapodobiteľnou velebou.

Moja vlasť – nemám na ňu presné slová,
kolíska piesne, loďka básnikova,
moja vlasť – plátno mojím zástavám,
zavinutý v ňom tak rád zaspávam.

Moja vlasť – s ňou sa každé ráno budím
so srdcom na vlasť nekonečne hrdým,
režim je výkon moci bez vlasti,
bez vlasti bol by som však nešťastný.

Moja vlasť – akokoľvek, nemám inú,
moja vlasť – plnosť žiarivého splínu,
moja vlasť – drobučká, no jediná,
moja vlasť – moja hriešna nevina.

Moja vlasť – hoci v decembri je v máji,
vo vlasti nie som nikdy na okraji.
Moja vlasť ako srdce horúca.
Moja vlasť vstúpila mi do srdca.

Snímka: Teodor Krížka

Aj taká bola...

Od 18. marca do 28. mája 1871 – teda pred 150 rokmi – bol Paríž pod nadvládou a kontrolou prvého revolučného pokusu socialistickeho spravovania a riadenia ľudskej spoločnosti. Pokus, ktorý vošiel do dejín pod názvom Parížska komúna (Commune de Paris), bol výsledkom pokorujúcej vojenskej porážky, ktorú Francúzsko utrpelo v tzv. Francúzsko-pruskej vojne 1870-1871. Porazené Francúzsko bolo prinútené vyplatiť víťaznému Prusku na tie časy neslýchane veľké odškodné vo výške jednej miliardy frankov a odstúpiť kus svojho územia (Alsasko a Lotrínsko), ktoré sa tak stalo čiastkou vznikajúcej Nemeckej ríše (Reichsland Elsaß-Lothringen).

Takéto drastické podmienky mieru vyvolali nielen celonárodné poníženie a smútok, ale aj hlboké sklamanie a chaos, ktoré čoskoro prerástli v hnev a rozhorčenie. V tejto atmosfére bola zvrhnutá monarchia Napoleona III. a vyhlásená republika, ktorej prezidentom sa stal Thomas Thiers. Ale pre niektoré radikálne skupiny a revolučné živly to nebolo dosť. Ich nespokojnosť vyústila do vyhlásenia tzv. komúny v Paríži a niektorých ďalších mestách.

Parížska komúna trvala len dva mesiace, ale aj za tento krátky čas sa natrvalo zapísala do francúzskych a svetových dejín. O jej dvojmesačnom riadení spoločnosti sa už napísalo mnoho zväzkov kníh, článkov a štúdií. Komunistické médiá, od Marxa, Engelsa a Lenina až po súčasných marxistov, maoistov, neomarxistov a módnych pseudorevolučných radikálov, dodnes neprestávajú vychvaľovať a oslavovať ju ako prvú revolučno-socialistickú vládu. Pre nich je prototypom revolučnej vlády, prvá diktatúra proletariátu, ktorá mala viesť k odstráneniu kapitalistickej a buržoáznej spoločnosti, k zániku štátov a k internacionálnemu bratstvu. V tomto ohľade sa obchádzajú, alebo zmalichernujú jej ukrutnosti; ba naopak, ak sa jej niečo vyčíta, tak to je jej “nerevolučná ohľaduplnosť”, že komunardi nekonali dost “autoritatívne” a nezasiahli tvrdšie proti reakcionárom. Lenin im zazlieval, že sa “zastavili na polceste... dali sa zviest’ vidinám, že kapitalistickú spoločnosť možno pretvoriť evolučne. Ich nežiaduca ohľaduplnosť im zabránila rezolútne sa zbaviť triedneho nepriateľa”.

Nuž, pokiaľ by išlo o ich zásahy voči Katolíckej cirkvi, tu im ozaj netreba nič vyčítať. Medzi prvé opatrenia, ktoré komúna urobila,

K 150. výročiu Parížskej komúny

bolo nariadenie o odluke Cirkvi od štátu, ktorým mal byť odstránený akýkoľvek vplyv Cirkvi na verejný život. Toto nevinne znejúce opatrenie v praxi znamenalo krvavé prenasledovanie.

Hneď na začiatku svojej existencie – 2. apríla 1861 – vedenie komúny odhlasovalo nariadenie o odluke Cirkvi od štátu. Cirkev bola označená za spojenca monarchie a za nástroj spiatočníctva. Všetok jej majetok, ako aj majetok rehoľných spoločenstiev, bol skonfiškovaný, vyučovanie náboženstva zakázané a všetky cirkevné i rehoľné školy poštátnené. V nasledujúcich dňoch boli takmer všetci kňazi a rehoľníci a rehoľnice v Paríži zaistení. Zatknutiu unikli len tí, čo sa mali kde ukryť alebo mali možnosť z Paríža utiecť. V priebehu trvania komúny bolo do žalára vrhnutých vyše 200 kňazov a rehoľníkov. Celkovo 26 kostolov bolo “natrvalo” zatvorených a tie, čo ostali otvorené, boli prístupné pre modlitby a náboženské účely len ráno a popoludní; večer mali slúžiť ako priestory pre politické zhromaždenia a iné občianske aktivity. Rozvášnené revolučné kluby a skupiny organizovali demonštrácie, alebo paródie cirkevných obradov, posmešné procesie, ktoré boli hrubou urážkou náboženského cítenia veriacich. A tak ďalej. Za tie dva mesiace svojej pôsobnosti komúna názorne a presvedčivo prejavila svoju protináboženskú nevraživosť.

Medzi uväznenými kňazmi sa nachádzal aj 58-ročný parížsky arcibiskup Georges Darboy. Najprv ho väznili v žalári Mazas, odkiaľ ho neskôr premiestnili do väznici Roquette. Tam bol dňa 24. mája 1871 – spolu s ďalšími piatimi kňazmi – postavený k múru a zastrelený. O dva dni neskôr bolo z tejto väznice vyvedených 50 väzňov-rukojemníkov, medzi nimi 10 kňazov. Pod strážou ozbrojených komunardov boli odvečení asi štyri kilometre na odľahlé miesto, kde boli kruto popravení.

Parížsky kňaz Pierre-Henri Lamazou, ktorý bol tiež väzňom parížskych komunardov, ale mal šťastie prežiť toto obdobie teroru, opisuje svoje väznenie a hrôzy, ktorým boli zaistení vystavení v diele La place Vendôme et la Roque-

tte; souvenirs du commencement et de la fin de la Commune. V tejto knihe abbé Lamazou opisuje aj heroickú smrť arcibiskupa, ktorý pred popravou žehnal svojich katov a uistoval ich, že im odpúšťa. Po potlačení komúny priatelia a ctitelia exhumovali jeho telo z masového hrobu, zabalzamovali a s veľkou úctou pochovali dňa 7. júna 1871.

Za smrť týchto väzňov sú však do určitej miery zodpovední aj vládni predstavitelia Tretej francúzskej republiky na čele s prezidentom Adolphom Thiersom, ktorí vojenským zákrokom Parížsku komúnu zlikvidovali. Legendárne boje na barikádach sa začali 21. mája a v priebehu jedného týždňa – tzv. krvavý týždeň (la semaine sanglante) – bola komúna krvavo potlačená.

Ešte pred zahájením tejto

ofenzívy komunardi navrhli, že prepustia arcibiskupa Darboya a 74 rukojemníkov, ako výmenu za prepustenie z republikánskeho väzenia revolucionára Louis Auguste Banquiho. Banqui mal povest’ ohnivého revolucionára a bol hneď na začiatku v svojej neprítomnosti vyhlásený za vodcu Parížskej komúny. Ale prv než sa mohol svojej funkcie ujať, republikáni ho zatkli a držali vo väzbe. Komunardi boli ochotní vymeniť ho za arcibiskupa, kňazov a ďalších civilných rukojemníkov. So smútkom treba dodať, že republikáni návrh odmietli. Lebo ani medzi republikánmi nebol príliš veľa súcitu s katolíckymi kňazmi. Ba dalo by sa povedať, že mali rovnaký – aj keď nie tak otvorene krutý a vražedný – postoj voči Katolíckej cirkvi, ako ich protivníci. Aj oni, pod vplyvom slobodomu-

rárov a voľnomyšlienkárov videli v Katolíckej cirkvi svojho protivníka, spojenca čiernej reakcie, obhajcu monarchie a nepriateľa Tretej republiky. Aj v ich radoch sa nachádzali mnohí vplyvní predstavitelia sekularizmu a bojovní nepriatelia “antiklerikalizmu”.

Prejavilo sa to v nasledujúcich rokoch, keď republikáni “demokratickou cestou” pokračovali v tom, čo komunardi uskutočňovali “revolučne”. Táto republikánska „laicizácia verejného života“ (laïcité) sa realizovala takými vládnymi opatreniami, ako bola napríklad školská reforma v r. 1880-1881 (notorické “Jules Ferry zákony”) a bola zväšňovaná formálnou odlokou Cirkvi od štátu v roku 1905 (Loi du 9 décembre 1905 concernant la séparation des Églises et de l'État).

FRANTIŠEK VNUK

Prosba k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné,
z ktorého príjem je predsa len o málo väčší
ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho
na e-maile: Ganisinova.Renata@slposta.sk

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí,
prispejte na číslo účtu Kultúry
v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK69090000000000170427664

CESTA K LEGÁLNEMU UMELÉMU POTRATU V USA – MARGARET SANGEROVÁ A PLANNED PARENTHOOD

Pre vnímanie legálneho umelého potratu ako pozitívneho alebo negatívneho fenoménu v právnom systéme štátov má veľmi veľký význam to, ktorá krajina sa stane etalónom právneho stavu v tejto oblasti. Legalizácia umelých potratov v Spojených štátoch amerických má z tohto pohľadu kľúčový význam. Veď USA je vo všeobecnosti po desaťročia vnímané a prezentované ako prototyp štátu založeného na „vláde ľudu“, na rešpektovaní demokratických princípov a slobody. Preto sa chcem venovať najskôr dejinám legalizácie umelého potratu v tejto krajine, hoci chronologicky bol umelý potrat právne vyhlásený za bezvýznamný a beztrestný medicínsky zákrok krátko po druhej svetovej vojne v komunistických krajinách Európy a o čosi skôr vo Švédsku.

História snáh o legalizáciu umelého potratu v USA sa však časovo prekrýva s obdobím, keď sa legálne aborty stávali súčasťou každodenného života v Sovietskom zväze i v Hitlerovom Nemecku.

Rozhodujúcu úlohu v tomto úsilí zohrala organizácia Planned Parenthood72 a najmä jej zakladateľka Margaret Sangerová, ktorá tvorí spolu s Kollontajovou najvýznamnejšiu dvojicu propotratovej revolúcie. Bez pochopenia ideologického základu tejto organizácie a historických súvislostí jej rozmachu nemožno pochopiť, ako sa podarilo presvedčiť americkú spoločnosť, ktorá si tak potrpela na právne základy svojej štátnosti, slobodu a lásku k tradíciám, že pre slobodumilovných Američanov je dobré aj niečo, čo uzrelo svetlo sveta v „Ríši zla“.

Planned Parenthood, ktorá dnes prostredníctvom International Planned Parenthood Federation prevádzkuje medzinárodnú sieť potratových kliník po celom svete, bola založená Margaret Sangerovou, nadšenou propagátorkou eugeniky a „rasovej hygieny“, ktorá je dnes ikonou ľavicového a najmä feministického hnutia v USA. Okrem jej „diela“ ju preslávili najmä veľmi nelichotivé vyjadrenia a názory na adresu zdravotne či mentálne postihnutých a Afroameričanov.

Preslávili ju napríklad také urážlivé výroky na ich adresu, ako: „Černosi sú ľudské plevy.“ „Černosi sú bezstarostní rozmnožovači.“ „Značné masy negrov, najmä na juhu, sa stále ľahkovážne a katastrofálne rýchlo rozmnožujú, čo spôsobuje nárast ich počtu, ktorý je ešte rýchlejší ako u bielych. A negri sú zároveň najmenej inteligentní a najmenej schopní správne vychovávať deti.“ Hoci sa dlhodobo snaží Planned Parenthood svojich kritikov obviňovať z poškodzovania dobrého mena a zo šírenia vymyslených informácií o histórii svojej zakladateľky a jej činnosti, aj nedávna vlna protestov Black Lives Matter po celých Spojených štátoch ich prinútila napríklad odstrániť meno M. Sangerovej z názvu jednej zo svojich najväčších potratových kliník v New Yorku.

Kto bola Margaret Sangerová a aké je politické a ideologické pozadie jej celoživotnej činnosti, ktorá je dodnes výkladnou skriňou

aktivít hnutia za legalizáciu umelých potratov? O jej živote je pomerne veľa informácií dostupných z verejných internetových zdrojov, preto by som sa chcel pristiaviť iba pri niektorých dôležitých bodoch, ktoré sú pre pochopenie jej „dedičstva“ kľúčové.

Hoci pochádzala z mnohohodnej rodiny írskych prisťahovalcov, už v mladosti sa nadchla životom bohatých Američanov, ktorí vytvárali vo svojich kruhoch model rodiny s maximálne dvomi deťmi. Po sobášii so svojim prvým manželom W. Sangerom začala svoju politickú angažovanosť vo feministickom hnutí vstupom do Socialistickej strany

DARIUSZ ŻUK-OLSZEWSKI

Slobodné zabíjanie v slobodnom svete?

Ameriky. Táto poznámka je veľmi dôležitá, pretože Socialistická strana Ameriky v roku 1919 dostala od V. I. Lenina pozvanie stať sa súčasťou Komunistickej internacionály (Komminterny), v dôsledku čoho časť jej predstaviteľov založila v septembri 1919 Komunistickej stranu Ameriky.

Sangerová začala v roku 1914 vydávať feministický časopis „The Woman Rebel“ s podtitulkom „No gods, no masters“. Názov, vizuál i obsah magazínu nápadne pripomínajú ženskú tlač vydávanú bolševikmi o pár rokov neskôr. Veď aj jednou z pravidelných prispievateľiek do tohto časopisu bola známa anarchistka a veľká obdivovateľka Lenina Emma Goldmanová.

V tom istom roku odchádza Sangerová na údajný študijný pobyt do Európy. Pravda je taká, že išlo o útek pred americkou justíciou, ktorá reagovala na jej početné provokácie, pri ktorých vo svojich textoch a prejavoch porušovala platnú americkú legislatívu zakazujúcu propagáciu antikoncepcie a umelých potratov a útočila predovšetkým na mnohohodnej rodiny, ktoré v americkej verejnej mienke požívali veľký rešpekt. Podľa viacerých prameňov pri ceste do Európy použila falošný pas s falošnou identitou, pričom v tom čase opustila svojho manžela i svoje tri deti (dvoch synov a dcéru, ktorá zomrela o rok neskôr na zápal pľúc), ktoré boli následne vychovávané vzdialenými príbuznými.

Podobnosť s riešením Alexandry Kollontajovej, keď sa materské povinnosti stávajú prekážkou v realizácii „misie oslobodenia žien“, je dozaista náhodná.

V Európe a presnejšie vo Veľkej Británii sa Sangerová s nadšením venuje štúdiu teórie Thomasa Roberta Malthusa (tzv. maltuziánskej populačnej teórii) a myšlienkam eugeniky. Nadväzuje priateľské kontakty s predstaviteľmi britských ľavicových aktivistov, medzi ktorými treba spomenúť najmä známeho spisovateľa, nadšena eugeniky a propagátora komunistických myšlienok

a Sovietskeho zväzu v západnom prostredí Georga Bernarda Shawa. Toho G. B. Shawa, ktorý sa v britskej tlači nadchýnal Hitlerom, vyzýval na vynájdenie „humanitárneho plynu“ pre elimináciu „darmožráčov“ v spoločnosti a ktorý eugeniku považoval za „jediné prijateľné náboženstvo, ktoré môže zachrániť našu civilizáciu pred osudom, ktorý postihol všetky predchádzajúce civilizácie“.

Po návrate do USA v roku 1916 absolvovala prvé „prednáškové turné“ po krajine, kde hovorila o kontrole pôrodnosti a svojich eugenických víziách. Tieto „prednášky na cestách“ však neboli žiadnou cha-

meričanmi, Indiánmi a... katolíkami.

Mnohohodetné rodiny priam diabolsky nenávidela. Nevynechala žiadnu príležitosť, aby ich neodsúdila ako „najväčšie zlo dneška“, pričom jej nenávisťné vyjadrenia na ich adresu sú bez problémov dohľadateľné v amerických zbierkach zdigitalizovaných knižníc. Tu je len niekoľko takýchto vyjadrení:

„Eugenika bez kontroly pôrodnosti sa nám zdá byť domom postaveným na piesku. Je vydaný na milosť a nemilosť rastúceho prúdu neschopných“.

„Najzávažnejším zlom našich čias je povzbudzovanie k tomu, aby vznikali veľké rodiny. Najnemoral-

nejšou praxou dneška je množenie príliš veľa detí...“

„Najväčším prejavom zľutovania, aký môže prejavíť veľká rodina jednému zo svojich najmladších členov,

V roku 1922 Sangerová založila organizáciu s názvom Birth Control League, ktorej cieľom bolo najmä vytvoriť prostriedok na získavanie financií pre jej aktivity, okrem iného medzi americkými miliónármi. Medzi prvými sponzormi pre Sangerovej projekty bol aj miliardár John D. Rockefeller Jr.90 V roku 1942 bola spomínaná Liga premenovaná na Planned Parenthood Federation of America, ktorá je dodnes najväčším vykonávateľom a propagátorom umelých potratov v USA a zrejme i po celom svete.

Sangerová sa nielen netajila svojim nadšením pre eugeniku a projekty „rasovej hygieny“, ale priamo na nich zamestnávala najvýznamnejších eugenikov tej doby. Jedno z čísel „Birth Control Review“ z roku 1933, ktoré bolo celé venované otázke sterilizácie, obsahovalo napríklad text profesora Ernsta Ruedina, ktorý bol niekoľkokrát vyznamenaný A. Hitlerom rozličnými štátnymi vyznamenaniami za svoj prínos k „očisteniu árijskej rasy“. So Sangerovou spolupracoval taktiež iný známy eugenik Lothrop Stoddard.

Sangerová otvorene hlásala rasistické požiadavky v záujme „ochrany národa čistej krvi“. Neskrývala svoje kontakty a sympatie k rasistickej organizácii KKK (Ku-klux-klan). Vo svojej autobiografii z roku 1938 píše: „Prijala som pozvanie prihovoriť sa ženskému oddeleniu Ku-klux-klanu (...). Priviedli ma na pódium, predstavili ma a začala som hovoriť. (...) Nakoniec som vďaka jednoduchým obrazom dosiahla svoj cieľ, aspoň tak usudzujem. Predložili mi desiatky pozvaní, aby som sa prihovarila podobným skupinám.“

Sangerovej rasizmus a nenávisť k Afroameričanom bol zrejme a jej súčasným obhajcom sa len ťažko darí ukryť ho pred našimi súčasníkmi.

V liste Dr. Clarenceovi J. Gamblemu z 10. decembra 1939 zakladateľka Planned Parenthood píše: „Chceme, aby sa do sveta dostala správa o exterminácii černošskej populácie.“ Toto smutné dedičstvo svojej zakladateľky potratové kliniky siete Planned Parenthood roky opatrujú a rozvíjajú. Dnes sa až 84% všetkých potratových kliník tejto organizácie na území Spojených štátov amerických nachádza v lokalitách s väčšinovým černošským obyvateľstvom. Polovica všetkých umelých potratov vykonávaných na klinikách Planned Parenthood je vykonávaných Afroameričankám, čo je v percentuálnom vyjadrení päťnásobne viac ako v prí-

pade belošských žien. Nie nadarmo nedávno obvinili viaceré organizácie bojujúce proti diskriminácii čierneho obyvateľstva v USA Planned Parenthood z realizácie genocídy Afroameričanov.

Väčšina dnešných historikov, či už stoja na strane pro-life pozícií, alebo na strane pro-choice pozícií, nespochybňuje tvrdenie, že bez Sangerovej a jej organizácii, médií a najmä bohatých sponzorov by nebolo možné za pomerne krátky čas presvedčiť vplyvných Američanov a značnú časť verejnej mienky, že umelý potrat je úplne v poriadku. Preto ju možno zaradiť medzi najvýraznejšie osobnosti Ameriky storočia, hoci jej vklad do americkej histórie i histórie sveta je veľmi temný, najmä pre farebné obyvateľstvo USA.

PRELOMOVÁ VEĽKÁ LOŽ

Ako sme si už povedali, otázka umelých potratov bola dlho v Spojených štátoch veľmi ošemetnou témou pre verejnú diskusiu. Predovšetkým v už spomínanej súvislosti s prvenstvom totalitných štátov - Sovietskeho zväzu a Nemecka - v ich legalizácii. Napriek veľkému úsiliu Sangerovej a Planned Parenthood, podporovanej mnohými vplyvnými politikmi a najmä miliónármi svojej doby, legálny umelý potrat v USA bol úplne nemysliteľný až do prelomového roku 1970. Podstatné zmeny, ktoré mali vplyv aj na legalizácii umelých potratov v USA, sa udiali v západnej spoločnosti v druhej polovici šesťdesiatych rokov. V dôsledku revolty a resuscitácie kultúrneho marxizmu začal „pochod inštitúciami“ chápaný ako rozloženie a redefinícia všetkých známych inštitúcií, vrátane rodiny a prístupu k ľudskej sexualite a zodpovednosti, ktorá s ňou súvisí. Neraz je tento historický fenomén označovaný aj ako „sexuálna revolúcia“.

Dôsledkom tohto spoločenského pohybu bol aj tlak na odstránenie dovtedajších nedotknuteľných tabu.

(Pokračovanie na 10. strane)

Partizánska jednotka J. V. Stalin, zodpovedná za masakru v Sklenom a exhumácia jej obetí

hľstku vojakov, koľko len musel, namýšľal si, že vedie vojnu a chcel by ju vyhrať... Veľkí počujú malého iba keď chcú, malý vždy musí veľkých počuť, ak chce prežiť....“.

Povstanie pre organizátorov odboja vypuklo predčasne. Prípravy neboli dokončené, spoločný vojenský postup s Červenou armádou nebol dohodnutý. Prevažná väčšina slovenskej armády povstanie ignorovala. Želaný a očakávaný masový odpor armády voči štátu nevypukol.

Aj keď osnovatelia pripravovali armádny prevrat – plány zlyhali.

Nezávisle na sebe povstanie riadila Slovenská národná rada z Banskej Bystrice, prezident Beneš z Londýna, i slovenskí armádni velitelia. Jednotlivé partizánske jednotky bojovali každá na svoju päsť, neboli podriadené nejakému centrálnemu veleniu. Aj to svedčí o akomsi amaterizme.

SOVIETI NEPODPORILI POVSTANIE

Soviety z princípu nemali záujem podporiť akciu, ktorou by sa malá krajina sama oslobodila a nemali ani záu-

jem deliť sa s niekym o zásluhy na porazení a víťazstve nad nacizmom.

Ako A. Šnejdárka uvádza, Sovietsi letecky partizánom dodali 2 tisíc pušiek, 150 protitankových pušiek, 500 tisíc nábojov do pušiek a guľometov, 200 ľahkých guľometov a 900 samopalov. I to svedčí o tom, že Rusi nevsádzali na dozbrojenie povstaleckej armády, ale skôr na dozbrojenie partizánskych oddielov.

Podľa historika Jána Mlynárika do skutočných bojov z asi 12 000 partizánov, zapojila sa asi tretina. Ostatní buď nemali zbrane a muníciu, alebo drancovali, lupili a terorizovali domáce obyvateľstvo. Iní len ukrývali sa a trpeli hladom a zimou. Čakali, kedy sa budú môcť ukázať na verejnosti.

GUSTÁV HUSÁK O PARTIZÁNOCH

V správe pre moskovské vedenie (vo februári 1945) m.i. píše: „...Boli miesta, kde partizáni skutočne hrdinsky bojovali, ale boli celé oddiely, ktoré proti Nemcom nevystrelili ani raz, zato domáce obyvateľstvo terorizovali denne (Uvádza „...veľký oddiel pplk.

Stepanova, ktorý sa presunul na už oslobodené územie, kde, v kľudnom povaľovaní sa demoralizovali...“). Počas Povstania bolo aj ohromné množstvo ľubovôle, nedisciplinovanosti a teroru, čo im značne poškodilo....“ Husák konkrétne píše o Jegorovovej skupine v Turci.

Husák pokračuje: „...keď sa dostali do pohodlného kurortu (Sliach, Kováčová, Donovaly, Špania Dolina atď.), kde mali všetko, čo im oči žiadali: ženy, alkohol, autá a všetko, nechcelo sa im do horšieho a nebolo nikoho, kto by im dal rozkaz, alebo splnenie rozkazu vynútil...“ Toľko zo správy G. Husáka (Kultúra, č. 3/2015). Vilém Prečan v Zborníku SNP, 1965, nezverejnil ani vyššie uvedené, ani celý rad ďalších konkrétností, ktoré sa do jeho scenára Povstania nehodili.

KONFERENCIA O SNP

O Slovenskom národnom povstaní bola usporiadaná konferencia ŽSK a ÚPN v Žiline 25. septembra 2014. Konštatovanie z referátu Vojtecha Karpátyho o pomeroch v Turci: Autor vyvracia pretrvávajúce legendy o par-

tizánoch, že ich obyvateľstvo spontánne dobrovoľne podporovalo. Píše: „...Vzťah medzi partizánmi a miestnym obyvateľstvom nebol taký idilický, ako nám ho predstavovala marxistická historiografia....“ Uvádza, že partizáni boli neraz postrachom civilného obyvateľstva. Podľa ľubovôle poodnášali si z domov šatstvo, potraviny, finančné hotovosti a ani statok nebol si pred nimi istý. Nejednen civil zaplatil za partizánsku svojvoľu životom. Nezdržovali sa vyšetrovaním. Už podozrenie často viedlo k odstrašujúcim popravám.

Dve východoslovenské divízie v počte 35 000 vojakov s gen. Malarom, ktoré mali významnú úlohu v uľahčení prechodu Červenej armády cez Duklu, do bojov nezasiahli. Na západnom Slovensku armáda ostala tiež verná ústrednej vláde.

Z 90 000 vojakov slov. armády na stranu povstania postavilo sa ich len 13 000 v čele s nevýrazným dôstojníkom pplk. Golianom, ktorý nemal podporu Londýna.

Jeden z prvých predsedov SNR Jozef Letrich spomína: „...Slovenskí povstalci vo svojej väčšine stáli po boku Západu. Slovenský ľud prejavoval sympatie voči Sovietskemu zväzu pre jeho obeť v záujme spoločnej veci, ale o komunizme a sovietskom režime nechcel ani počuť. Komunisti nemali vo vojsku, ktoré sa zúčastnilo na povstaní takmer nijakú pôdu. Oporou komunistov boli partizáni, aj to nie všetci a potom, bývali príslušníci strany“.

O ČO IŠLO A ČÍM BOLO SNP?

Povstanie je stále témou protirečivých prístupov k tej historickej udalosti, témou legiend, mýtov, manipulácie, falšovania skutočných udalostí. Uvedme niekoľko pohľadov, či charakteristik Povstania, ako to vidia známe osobnosti.

Povstanie sa predstavuje ako „...prirodzená reakcia na okupáciu Slovenska nacistickými jednotkami...“ (S. Mičev). Ďalší historik vidí povstanie takto: „...Bola to najväčšia tragédia slovenského národa, hoci existovala možnosť prežiť koniec vojny v poriadku, bez väčších strát....“ (J. Smolec). Pokračujeme:

„...Bystrický puč bol namierený proti slovenskej štátnosti, bol to pokus o štátny prevrat v Slovenskej republike. Vo svojej podstate bol protidemokratický a protislovenský...“ (J. Bobák).

Uvedme, že povstanie v októbri

1944 odsúdili i básnici Ján Poničan, E. B. Lukáč a Ján Kostra, neskorší poetický obdivovateľ veľkého Stalina. Povstanie odsúdil aj básnik ľavičiar Ján Smrek, ktorý vo vyhlásení Ohlas slovenských spisovateľov, prihlásil sa za zachovanie samostatného Slovenska (okt. 1944).

Z povstania ťažil Dr. Beneš, ktorému povstanie dalo silný argument pre západných spojencov, že Slováci súhlasia s jeho politikou obnovy predvojnového Československa (...fakticky to byl prvni velký bojový čin československého lidu doma...).

Stále nie je zodpovedaná otázka, čím bol ten ozbrojený vzdor časti armády, ktorú tvorili najmä príslušníci záloh zmobilizovaní pod trestom smrti.

Slovenské národné povstanie (SNP) ...bolo temer pol storočia posvätnou nedotknuteľnou modlou...., bolo štátnym kultom. Dnes kladie sa bezpečet otázok k téme SNP.

SNP NEBOLO POVSTANÍM NÁRODA

Jozef Hajko nestotožňuje sa s označením „Slovenské národné povstanie“. Tvrdí, že išlo skôr o Slovenské hnutie odporu, alebo Hnutie odporu na Slovensku?

Nebolo povstaním slovenského národa. Malo zanedbateľnú podporu obyvateľstva. Na Slovensku po celú dobu prvej republiky neboli protištátne demonstrácie. Životná úroveň bola podstatne vyššia než v okolitých štátoch. Povstanie nič nezmenilo na veľmocami dohodnutom povojnovom usporiadaní Slovenska. Slovensko bolo odpísané benešovmu Československu tak s povstaním, ako aj bez neho.

Bolo najkrvavejším obdobím v našej novodobej histórii.

Straty životov z Povstania vysoko prevyšujú straty, ktoré utrpel náš národ v 2. svetovej vojne!

Pripomeňme, že na frontoch 2. svetovej vojny po dobu viac než dvoch rokov padlo 1 300 slovenských vojakov. V Povstaní v priebehu dvoch mesiacov straty ľudských životov boli okolo 8 000 osôb, teda šesťkrát vyššie, než na frontoch.

V povstaní, pre iných: v protištátnom odboji, slovenský národ priniesol príliš veľké obeť, než aby sa na ne mohlo zabudnúť.

Či je čo glorifikovať a oslavovať? Zatiaľ je vyslovených veľa pochybností.

SPOLU

Stále sa učím žasnúť
aj užasnutý na smrť,
koľko sa krásy zmestí
do srdca, do tej pästi.

Načase päst' už zavrieť
a zapečatiť závet,
no krása, to je honor
srdca, dvoch komôr.

Aj my sme stále dvaja,
darmo nás život krája.
Sú z nás len kúsky viet, no
v každom sme stále vedno.

Sme odlúčení, spolu
však sadáme si k stolu,
aj keď nám požeňáva
len bolesť kučeravá.

ZÁZRAK
NAJVÄČŠÍ

Nik veru nemá takých vlôh,
ako dal našim mamám Boh,
že zrazu plné toľkých clivôt
s pokorou prijmu nový život.

Do mám sa zmestí celý svet,
neodkladne, nie zajtra, hneď,
celý ten kozmos vôkol ľudí
pod srdcom mám sa zrazu budí.

Len mamám dané býva niešť
ten zázrak, alfu, Veľký tresk,
keď zrazu z jediného bodu
vybuchne vesmír človečieho rodu.

Vybuchne ako úsvit na horách.
Tak mamy hádžu ten svoj hrach
na každý z chladných múrov nebytia
a pred pádom svet zachytia.

ANJELI

Hoci mi spoveď dušu obieli,
niekedy ste mi ťažkí, anjeli,
so svojou nehou modrej vážky,
nielen sám sebe som si ťažký.

Zdá sa, že ťažkí sme si vzájomne,
priveľké neraz býva nájomné,
keď chceme bývať jeden v druhom,
panovať si a teda byť si sluhom.

Najťažšie niešť tú svätú nehmotnosť,
vzpierať sa, ale nehu nepremôcť.
Po nehe sem-tam chodí ktosi krásny,
ten ktosi, kto sa zhmotňuje len v básni.

PARADOXY

Chlieb padne na zem
vždy len stranou s maslom,
náchylní k čnostiam
uveria vždy grázlom,
za zlom sa obzrie,
koho láka dobré,
bohatý narieka
a najviac žobre.

O láske najviac horekujú chladní,
hlupáka Pán Boh nenaučí pádmi,
ale kto miluje, ten vidí, ako rastie
šťastie aj tam, kde rozmohlo sa chrastie.

TEODOR KRIŽKA

Stále sa učím žasnúť

Najnenávidenejší býva Judáš,
miluješ Krista, predsa ho sám udáš.
Trikrát ho zaprieš,
nedá sa s tým pohnúť,
darmo už kdesi kikiríka kohút.

Aj ja som iba suchý veniec z tniea,
ale v tom tnie zaspávala srna,
bezpečná, iba jedného sa bála,
že tým jej tnie korunujú Kráľa.

Neznalý veci vázu plnú perál
na blšom trhu za pár centov predal,
a predsa posledný z nás bude prvý,
aj keby nebol hodný kvapky krvi.

DEJINY

Kto krvou plní cudzie stupaje
a viní zem, že k nemu hrubá je,
už dnes, už v tejto chvíli chátra
a chátrať bude podobne aj zajtra.

Komusi to však vôbec nestačí,
anjeli, podnebesní burlaci,
po rieke vlečú, stále proti prúdu,
dejiny - mračná, ktoré iba budú.

Dejiny, aspoň tak sa mi to zdá,
sú pre anjelov za všetok pot mzda.
A že náš život býva taký krátky?
Nemali sme ich záprah ťahať spiatky.

ROZOPRY

Je väčšie slnko nad nami
než slnko v našej hrudi?
Je dôležité, ktorý kohút
svedomie v nás budí?

Viac zaváži, že tisíckrát sa všetkým
krížom klaniam,
alebo koľkokrát som
vrátil nehu dlaniam?

Kto je môj bližný?
Ktorý je môj národ?
Pre lásku rodíme sa
z vášne a či z náhod?
Kedy to rastiem,
keď stúpam, či ak klesám?
Modlím sa k Bohu
do srdca, či ku nebesám?

Viem viac, ak viac mám
otázok než odpovedí?
Som bližšie Pánu Bohu
pred či po spovedi?
Kdeže sa páči Bohu viac,
v obraze prostred rámu,
alebo v chráme, kde mu
hriešni ľudia klamú?

Kto vníma ostrejšie,
vidiaci a či slepý?
Kóta je kótou viac
v pohorí a či v stepi?
Je v horách vodopád,
dokorán nebo nad ním,
či kvapka vody
v púšti väčším požeňaním?

Som z toho národa,
čo miluje, no skrátka
z etnika božej lásky
ako moja matka.

Hovorím jeho jazykom,
tou jednoduchou rečou,
čo všetkým odpúšťa,
žiaľ, stále zriedkavejšou.

Pravda a pokora sú
pre mňa rodnou vlasťou,
nezáleží, že len
päť minút pred dvanástou.
Niekedy škrtí ma
a dusí ako kašeľ.
Hlavne, že šiel som k nej,
a nie či ju i našiel.

PREDCHODCOVIA

Čo na tom, že odlietajú, bratia,
podstatné je, že sa opäť vrátia.
Aj keď mi je za krdľami ľúto,
na jar opäť umocní sa puto.

Tečú slzy po súmracom líci.
Takto je to s vami, nebožtíci,
odchádzate ako z duše verše,
bez návratu, asi je tak lepšie.

Príde čas a vrátim sa ja ku vám,
prisahám, a veru na tom trvám,
aj keď to tak bolí, zavše bolí tuto,
že vám za mnou nie je až tak ľúto.

KLIETKY

Otváram klietky. Všetky, všetky, všetky.
Vypúšťam svojich milovaných hostí,
akoby sa mi vydávali dietky.
Mám v očiach slzy, lenže od radosti.

Klietky sú prázdne, ale ja som plný.
Vďačnosť je taká, trvá na okamih.
Radosť sa kúpe v slzách, v tvári slní.
To iba známe vlny bijú do neznámych.

Otváram dvierka všetkých svojich klietok.
Tak dajako jar odomyká pôdu.
Vypúšťam z hrude smútok, ozaj všetok,
ta hešta, hešta, vtáky, na slobodu.

OSLOBODENIE

Necítim ho už, hoci je tu telo,
akoby kamsi s vtákmi uletelo,

postupne zo mňa celé vyzlieklo sa -
tak akosi sa z ruží zvlieka rosa.

A možno sa to iba zvliekať skúša
to lepšie na mne, kajúcnica duša,
vyzúva si ma ako čižmu z blata,
a táto strata sa jej veľmi ráta.

Bolesť už cítim iba ako nitku,
čo v nebi uviazali vôkol zvitku.
Až nitka pukne, zvitok rozvinutý
obsiahne mená života a smrti.

Zostane kukla, bude však žiť motýľ,
ktosi ho práve do priestoru sotil.
Ešte som tu, no motýľ vzduchom letí,
o všetky krásy sveta podopretý.

Vzduchom je pre motýľa krása,
krídlami iba o ňu opiera sa,
tá ľarcha môjho bolestného tela,
čo vyzliekla sa, aby uletela.

MAJETKY

Čokoľvek vlastním, umiera mi v lone,
i krásy, hoci na smrť
zápasil som o ne,
nuž skúsenosti sústavne ma učia,
čo mám rád, nesmiem zamknúť do náručia.

I ty si moja, kým si celkom voľná,
násilný mier je iba iná vojna,
slobodný je, kto naozaj je silný,
ak túžiš, odíď, a tak ku mne príďni.

Nedá sa zamknúť čerstvá vôňa chlebov,
šťastný som, len keď šťastný bývam s tebou,
nuž zakaždým, keď napíšem ti ódu,
púšťam ťa vlastne znova na slobodu.

Slobodná ku mne naspäť sa vždy vraciaš,
po ďalšiu ódu, naozaj len na čas,
ale ten čas je práve preto vzácny,
že máva cenu slobody tých básní.

EŠTE JEDEN

Čo na tom, že je zúfalý a na dne,
ešte mu naložia, veď on to zvládne,
jedno, či úprimní, či zákerní,
veselo brnkajú mu na nervy.

A on len drie, a žije z tejto kaše,
bremeno vlečie, svoje i to vaše,
a jeho statočné a úbohé
srdce v tom preší kvíli k oblohe.

Zlyháva, ale nebo, ťažká kryha,
paradoxne ho ešte stále dvíha,
on stúpa ďalej, mnoho poschodí,
nikomu sa tá sila nehodí.

Viac je im na smiech, čím je vyššie,
jeho križ pre nich je len trápne klišé,
charakter žiadny, ľahko prevráti
naruby kožu, nieto kabáty.

Nemajú súcit pre tú ľudskú drámu,
pohodlní tak veľmi závidia mu,
že keď ho nájdu v krvi, v kaluži,
len hodia rukou, že si zaslúži...

Vidím to holé miesto dole v snehu,
vidím tú zem, jej sústredenú nehu,
čo zobrala si bolesť na krídla,
takáto neha hynie spravidla.

Na krídla verným takú nehu kladú,
jedenásť poschodí im stačí k pádu,
dosť na hranu, keď vo chvíli
poslednú báseň srdce zakvíli.

Vám život nevystrelí mozog z hlavni,
vy budete i úspešní, i slávní,
na jeho krehký svet si spomenie
len pod balkónom zem a kamenie.

Vy v súlade ste s režimom a s dobou,
nevystúpíte z vašich živých hrobov,
no básnik každú chvíľu umiera
v náručí, čo mu núka nádhera.

Len hodia rukou, ešte jeden
a vzletným gestom odopru mu Eden,
netušiac, že to jeho vznešené
zúfalstvo dávno kvíli v Edene.

Tak zavše najlepší z nás skáču
do hrstí svojho údivu a plaču,
do príťažlivých vôní náručia
bez toho, že sa lúčiť naučia.

SIVEJÚCE VLASY

Ako je ľahko náhlit' sa a strácať,
keď človek má len osemnásť či dvadsať,
nechápať rodičov, že rukou, zrazu kľavou,
prevrhnú pohár, iba krútiť hlavou.

Tridsiatnik predsa nakoniec si všimne,
že otec kráča pomalšie a divne,
a mama starne do šedivej krásy -
od slnka lásky vlasy vybledli jej asi.

Neveríme však otcovi a matke,
že sily ubúdajú, ani v štyridsiatke
a dlhý život želáme im obom,
len cez prsty sa pozeráme k hrobom.

Odrazu niet už otca ani mamy,
zúfalo pozeráme na dno jamy,
kam sa tá loďka truhly s nimi stráca
a čiže je to zámysel, či práca.

Kráčame domov, ako ten čas letí,
pomalú chôdzu všimajú si deti,
hladia nás nežne po vlasoch, no vlastne
tie sivé vlasy zdajú sa im krásne.

Staroba druhých je len čosi hmlisté,
až objaví sa jeseň v schnúcom liste
a chyťí nás, a v náručí nás drží.
Ach, kedy vlastne dospievajú muži!

Milujeme, a predsa mŕňame sa,
po jednom strácajú sa na nebesia,

nechávame tu iba drobné stopy,
sivý vlas v skrini na okraji klopý.

Ten vlas si azda všimne naše vnúča,
nesie ho v prstoch, všetci vôkol mlčia,
ale ten vlas tak žiari, tak ich páli,
aj oni predsa boli včera malí.

EŠTE JEDNO RÁNO

Ešte jedno ráno, ešte jedna káva,
ešte jedna vôňa, omamná a pravá,
ešte slnko, jas, čo sadá na moruše,
na chvíľu sa dotkne unavenej duše.

Ešte jedna radosť, že sú festivaly,
ešte vďaka, že ma nepozvali,
nemusím viac siliť sa a smiať sa,
ešte jedno ráno, ešte znoj a práca.

Ešte jedno ticho, ešte osamenie,
ešte vďaka, že si neklameme.
Ešte raz ma báseň celkom stiahne z kože.
Ešte narodím sa! Ešteže si, Bože!

GALÉRIA

Nechodí spávať iba do ikon,
krása sa modlieva aj sláčikom,
krása ním večne chodí po šiji
kohútov, slávikov i ľalií.

Krása má viac než harfa strún,
prináša nov a nielen spln,
a najvernejším hrdlá podreže,
krása je živá smrť, a práveže.

Maliarom krása na štetci
zúfale snivé srdcia obesí,
na oblohu ich všetky rozvešia,
až zmŕtvychvstanú nebesia.

Nechodí krása spávať do ikon,
rozsvieti slzy v očiach básnikom
a rozvešia ich po nebi,
tie iskry živej pahreby.

NÁROKY

Čo je tu moje, dom a priedomie?
Svedomie, čo si vo mne nehovie?
Mám niečo vôbec? Patrí mi
privilégium na rýmy?

Spolieham sa, že mňa tu vlastní
príležitostná neha básní,
aj to len keď mi bije do rebier
ako mráz, keď sa blíži november.

Tá neha si ma do záhadria schová
a v básni vyťahuje na svet znova,
ako obilie vyťahuje čiernozem,
ja za to ozaj nemôžem.

SEMENÁ

Čo na tom, že je pre vás bez mena,
že ho tak radi zarývate pod zem.
Tak predsa zahrabujú semená.
Sám nevie, či je toho vôbec hoden.

Zrnko, vec nepotrebná, vyklíči...
Len poriadne mu po chrbtici šliapte.
Iba tak ožívajú básnici,
keď vysotia ich z radu vaše lakte.

Nezlorečí, nie, nemá záujem
pridávať ani smietku k vašim zmätkom.
Nakoniec prečo, tiež len d'akujem,
veď zrnko ujme sa aj pod opätkom.

V každom režime existovala určitá časť spoločnosti, ktorá nemala dôveru v mocenské, štátom definované inštitúcie. Boli to najčastejšie tí, ktorí pochopili režimové princípy a mechanizmy moci, ale aj tí, ktorých profesionálna neschopnosť nedoviedla k výsledku zodpovedajúcemu ich ambícií. Išlo o inštitúcie vládne, zložky ozbrojených síl, školstva, vedecké ústavy, režimistické médiá... Jednoducho vždy sa vyžadovala mocenská režimová lojalita. Aj vedecké ústavy a univerzity strácajú autoritu pri neprimeranom spojení s politickou mocou. Veda sa tak stáva prostriedkom presadzovania ekonomických a politických záujmov, ktoré sa pod rúškom jej "znalostného argumentu" dobre predávajú. Metodickým právom a úlohou vedy je opierať sa o hypotézy, teórie a klásť si otázky. Je však neprípustné hypotézu alebo teóriu vyhlásiť za objektívnu skutočnosť. Ľudí tak možno podvádzat' štatistikou a mediálnou manipuláciou - s odvolaním sa na vedeckú opodstatenosť.

Vedu interpretujú vybrané kádre, ktoré jedine dostanú prístup do mediálneho priestoru. Ak zamestnanec akadémie vied vyjadrí svoj názor, neznamená to, že prezentuje problém komplexne a predstavuje názor celej inštitúcie. Pravda nemá inštitucionálny charakter. Ide o to, či jej predstaviteľ vyjadrí celú znalostnú pravdu, v konfrontácii rôznych názorov. Je otázkou - či ju pozná, alebo ju v rámci politickej korektnosti nemôže odprezentovať. Je to opäť problém morálny... Na základe "korektné" prezentovanej vedeckej pravdy politici vydávajú rozhodnutia - dnes opäť s obmedzovaním ústavných práv. Laická verejnosť nielenže nedokáže, ale ani nemôže verifikovať opodstatnenosť nariadení. Politická moc sa odvoláva na vedu a veda sa zo zodpovednosti vyvíja metódami súvisiacimi s hľadaním pravdy. Vyvinúť politikov však nie je možné, aj keď by veľmi chceli... Základným problémom vedy je nateraz skutočnosť, že pracuje v korporátne - obchodnom systéme. V čase globálnej covidovej inscenácie je prepojenie reprezentantov vedy a režimu nevyhnutné. Veda je propagandistickým nástrojom a nositeľom odôvodnení pre sociálnu izoláciu, masky, testy a očkovacie látky. Frazeológiu o spoločnej zodpovednosti, ochrane zdravia a životov zabezpečí politická moc. Základom diktatúry je vybudovať klímu každého proti všetkým a všetkých proti každému. Táto fašistická metóda sa opätovne presadzuje po zlomovom zvýšení technologickéj úrovne spoločnosti. Z "vedecky" pokrivenej opodstatnenosti je odvodzovaný rúškový teror, neoprávnené obmedzenia v socializácii spoločnosti, nespoľahlivé a pre klinickú testovaciu prax nevhodné testy. Jedná sa o behaviorálny tréning a experiment - samozrejme pod hlavičkou humanity a ochrany zdravia a životov. Veda a vedci opäť zaplatia vysokú morálnu cenu za testovaciu lož a očkovaciu prax. Prepojenie farmapriemyslu so selektovanými nadnárodnými a národnými vedcami, politickými a univerzitne opečiatkovanými autoritami viedlo

k mediálnemu presvedčeniu - že zdravý je chorý... Bludy, ktoré ovládli spoločnosť, sú metódou šírenia atmosféry strachu. Preto dostane zdravý náhubok, treba ho zavrieť, bude sedieť doma, dáme ho do karantény a obmedzíme jeho ľudské práva. Nenosenie rúšok zdravými sa stalo ohrozením verejného zdravia. U zaočkovaného už vírus v nose "nebýva", nie si zdrojom nákazy, už neochorieš a si "zodpovedný"... Pozitívny test je dôkazom infekcie a príznakom choroby, pozitívne testovaný je infikovaným prípadom... Očkovanie je údajne vstupenka do slobody a normality, očkovacia látka sa stala liekom, očkovanie zabíja vírus.

Myšlienka, že pandémie SARS-CoV-2 sa ukončí prostredníctvom kolektívnej imunity, je hypotetické tvrdenie, ktoré nie je podložené vedeckými dôkazmi. Zvrátená logika a projektovanie biologickej reality. Moc celej manipulácie je postavená na neurčitosti, na hypotetickom predpoklade a očakávaníach. Tvorí argument viery más, a nie argument faktov, ktoré nie sú žiadané... To je zdroj devalvácie inštitúcií a autorít.

Maskotmi protipandemického boja na Slovensku sa stali režimu verní profesori aj mladí kariérni elévi.

Covidová inscenácia sa premenila na covidovú diktatúru, a tá stvorila v sociálnej sfére apartheid s gigantickými kolaterálnymi škodami. Najmä v malých pomeroch predstavuje pedagogický titul profesor relatívnu nespochybniteľnosť vyjadrení v odbore, ktorý zahŕňa veľmi široké spektrum odborným problémov. Je argumentom dôveryhodnosti v laickom a mediálnom prostredí.

Na vytvorenie súčasného stavu

bolo nevyhnutné mediálne deformovať základné pojmy z epidemiológie, vytvoriť predpoklady štatistické, politické, mediálne a organizačné. Inštitúty s nadnárodnou autoritou interpretujú katechizmus pravdy vybranými kádrmi. Základné dogmy viery reprodukovujú národné inštitúty. Argumentom pravdy sú nestabilné prehlásenia vedúceho inštitútu WHO, predsedníčky Európskej komisie, Európskej liekovej agentúry... Vriaci akceptujú mediálnu propagandu s dôverou a pokorou. Totálne ovce prijali život biorobota. Názorovo neprijateľní sú popierači inštitucionálneho katechizmu - čiže kacíri, označovaní aj ako konšpirátori. Televízni redaktori a politici hrajú absurdné mediálne divadlo s náhubkami na tvári. Nemá to nič spoločné s ochranou zdravia, ale s propagandou. Absurdné divadlo...

Mediálne údaje o počte chorých v absolútnych číslach sú zavádzajúce. Premorenie na úrovni 0,2 - 0,3 % nie je dôvodom pre vznik paniky a vyhlásenie mimoriadneho stavu v štáte. Pri takejto informovanosti sú nevyhnutné zahmlené definície. Nie je jasné kto je zdravý, kto sa vyliečil, kto - a na základe čoho - ležal na oddelení intenzívnej starostlivosti. Potrebné sú absolútne čísla o úmrtnosti bez akejkoľvek analýzy. Tak to vlastne v médiách tvrdia v celej Európe. A keď to všade tak robia - tak to musí byť správne...

Táto mediálna propaganda má základňu v testovaní. Novovynutý test na koronavírus v tvare lízanky - "lollí test" začali používať v niektorých materských škôlkach v Rakúsku.

Tieto výskumno - vedecké perverzity, testovať zdravých kojencov

až po mŕtvolu tvoria zo spoločnosti experimentálne pracovisko... Deti majú byť nadšené hrou na špáranie v nose, atraktivita "diagnostiky" sa zvýši lízadlom... Bežný občan sa v testovacom centre nepýta na metódu, použitý protokol, použité činidlá, mechanizmus vzniku pozitivity. Občan odchádza nadšený, ak je negatívny a na základe toho môže ísť do roboty, k holičovi, na dovolenku... Absurdná snaha o vyhubenie vírusu má ekvivalent v primitívnej predstave o zničení nepriateľa. V tejto podobe sa covidová diktatúra najlepšie presadzuje. Výsledkom všetkého je presvedčenie, že keď vírus nemám, tak som predsa zdravý, a ak ho mám - nemám v spoločnosti čo hľadať.. Súčasné masové testovacie metódy boli prehlásené za relevantné a dostatočné k tomu, aby sme začali deliť spoločnosť na bezpečných a nebezpečných. PCR test sa oslavuje ako zlatý štandard pre diagnostiku infekcie. Čo však zistí PCR test? Tento test má zásadný problém v tom, že ster z nosohltanu obsahuje prakticky všetko: baktérie, vírusy, tkanivá... Medzi nimi môže byť aj koronavírus. Testy sú citlivé na akúkoľvek kontamináciu. Aj ľudská RNA môže poskytovať pozitívny výsledok testu. Sterom sa získava zmes RNA rôzneho pôvodu. Test dokáže zistiť prítomnosť vírusu, nie je však jasné, či je tento vírus celý, alebo boli identifikované len zlomky. Tie sú z hľadiska patogenity nevýznamné. Nečistota odoberaného materiálu netvorí predpoklad pre použitie PCR testov pre plošnú diagnostiku koronavírusu. Čistý, celý aktívny vírus však nebol doteraz izolovaný. Napriek týmto znalos-

tiam bol PCR test oficiálne akceptovaný. Testovacích PCR súprav existuje niekoľko stoviek. Ktorá je tá pravá, poskytujúca štandardný výsledok? Kto to preskúmal, kto sa podpísal pod akreditáciu súpravy zabezpečujúcu spoľahlivý štandardný výsledok, na základe čoho rozhodlo ministerstvo o nákupe konkrétneho produktu? Klinicky je významný celý vírus a nie jeho zlomok. Z hľadiska určovania plošnej nakazenosti, diagnostiky a zabezpečenia štandardizácie výsledkov - nemá PCR test výpovednú hodnotu. O infekcii sa presvedčíme až na základe klinických príznakov. Stretne sa s ňou až vtedy, keď vírus prenikne do bunky, kde prežije a rozmnožuje sa. Pritom výrobcovia testov sa sami zriekajú zodpovednosti za výsledky metódy. Poznajú totiž hranice možností PCR reakcie. Výsledok testovania nie je prejavom zdravia alebo choroby.

Pozitívny výsledok nedokazuje, že som infikovaný vírusom, že som chorý, alebo že som zomrel na koronavírus. Spochybňovanie významu PCR techniky v genetickom výskume a diagnostike geneticky podmienených chorôb nemá opodstatnenie. Práve naopak, mala prelomový metodický význam. Mediálna očkovacia propaganda nedala odpoveď na mnoho otázok. Môže byť očkovaný prenášačom infekcie? Ako dlho je chránený pred ochorením? Prečo sa majú dať ľudia po prekonaní covidu očkovať? Neznižuje si človek očkovaním vlastnú imunitu? Dá sa vylúčiť, či v snahe o kolektívnu imunitu nerozvrátame známe imunitné mechanizmy jedinca a populácie - čoho dôsledky môžu byť

Kresba: Andrej Mišanek

- STE SI ISTÝ, ŽE TAM MÁTE PRESNE MILIÓN?
- A'NO... POUŽÍVAM VRECOVÝ POČÍTAČ...

omnoho tragickejšie? Nemôže byť masová vakcinácia zdrojom nových nezvládnuteľných mutácií, ktoré ohrožia populáciu bez rozdielu v očkovanosti? Vakcíny sú len v experimentálnom režime, sú len podmienene registrované a pripustené. Pritom sa množia zprávy, že práve očkovaní ochoreli, evidované sú už tisíce komplikácií, ale aj úmrtia. PCR testovanie je v aktuálnej podobe paneurópsky organizovaný výskumný projekt na účet a bez dobrovoľnosti obyvateľstva. Podľa vyhlášky MZ SR č.79-1997 možno očkovanie vykonať iba po lekárskom vyšetrení očkovanej osoby. Ak očkovanie nie je možné vykonať kvôli kontraindikácii, vedie lekár takúto osobu v dispenzárnej starostlivosti. Kto pozná ochorenia a zdravotnú dokumentáciu pacienta v očkovačom centre? Kto za takýchto podmienok preberá zodpovednosť za škody a komplikácie po očkovaní? Keď sa jedná o propagandu vakcinácie, tak sú komplikácie uvádzané v pomerných číslach. Keď sa jedná o údaje šírenia infekcie - v číslach absolútnych. Informácia o počte úmrtí v štáte s 50 miliónmi obyvateľov tvorí hororovú klímu... Bože - toľko mŕtvych... Pred Kauflandom máva na kameru občan s modrým papierikom. Testovať sa dal preto, aby mohol ísť na nákup. To je perverzny výsledok nariadení a manipulácie. Za takúto klímu v štáte je zodpovedná vláda a hlavný hygienik, pretože rozhodnutia vydáva na základe falošných predpokladov. V jeho funkcii je to podiel na protiprávnej činnosti... Občan by od neho očakával objasnenie argumentov. Ten však len mlčí - veď občan sa nepýta... Laik nevie či je odborník alebo len lokajský úradník... Vyjadrujú to aj niektoré absurdné nariadenia, ktoré boli vydané údajne na základe znalostnej úrovne... Právnu a politickú zodpovednosť však nesie vláda. Vybrala si servilných poradcov, ktorí pracujú v prospech ziskov a majú nadnárodnú inštitucionálnu a politickú podporu. Na ich autoritu sa všetci odvolávajú. V armáde existuje pojem "prieskum bojom" - tak možno označiť dnešnú vakcináciu. Opodstatnenie pre prieskum bojom je daný autoritou inštitúcií, ktoré akceptujú vakcináciu látkami vo výskumnom režime. Veď komu už veriť, keď nie Európskej liekovej agentúre (90% príjmov je od farmaceutických spoločností), WHO (najvýznamnejším súkromným sponzorom je Bill Gates), Európskej komisii ako politickému garantovi... Občan očakáva, že test doporučený štátnymi inštitúciami je spoľahlivý. Molekulárna analýza to však jasne nepreukazuje. Farmafirmy samotné sa chránia tým, že nevedia povedať, či ochrana očkovaním je účinná voči všetkým mutáciám - "práve to skúsime"... Som po očkovaní prenášačom infekcie? - "práve to študujeme"... Kto v tak masovom rozsahu laboratórne preverí imunologickú odpoveď na očkovanie v časových odstupoch? - "štúdie bežia... za niekoľko mesiacov budeme vedieť viac"... Nevieme teda nič. Žijeme v období očkovačieho exhibicionizmu politikmi, hercami, televíznymi hviezdami v záujme ich profesionálneho a ekonomického prežitia. Výrok riaditeľa Národného centra zdravotníckych

informácií, že o očkovanie na Slovensku nie je veľký záujem je kacírskym vyjadrením, ktoré treba okamžite riešiť... To je predsa ohrozenie očkovačej kampane, centrálnemu programu vlády, ohrozenie ziskov a poznatkov z doposiaľ nevidaného socioekonomického experimentu... Spochybňovať nadnárodné mocenské a tým aj lokálne ekonomické vládne záujmy vyjadrením niektorých faktov je neprípustné. Očkovanie je predsa vstupenka do slobody a normality nového typu... Buďte spokojní s jednoduchým výsledkom - pozitívny-negatívny. Je to výhodné, lebo po kontrole testov a očkovačích pasov policajtom, hasičom, vojakom, ochrankárom, holičkou, čašníkom, či predavačkou môžete vstúpiť... Možno tiež definovať nelojálnych jedincov a pri nerešpektovaní tejto sociálnej patológie príde polícia. To je základ štiepenia spoločnosti a jej ovládnutie. To je delegovanie kompetencií optikou vnútorne slobodného občana na úrovni psychiatrického zariadenia. Preto možno opäť očakávať nové vyjadrenia Svetovej psychiatrickej asociácie k zmenám v hodnotení normy a patológie správania. Kapitálové elity pochopili, že s demokraciou sa už nedá zabezpečiť ďalší rast. Vzorom je inšpiratívny čínsky model spoločnosti. Komunistická diktatúra povzniesla ruský svet do úroveň veľmoci. Čínu povzniesla do úroveň veľmoci diktatúra komunistami organizovaného kapitalizmu. Individuálny občiansky osud a záujem jedinca je podriadený kolektivismu v záujme elít. Digitálne ovládaný komunistický kapitalizmus je rezervovaný len pre kapitálové najmocnejších. Preto zbohatni, kto ešte môžeš... Premena oviec v občanov je veľmi dlhý a otázný proces...

Matematik Richard Kollár pred prezidentkou vypovie, že sme v dátovom pekle - štatisticky skoro nič nevieme a nevieme, čo nás čaká (viď youtube). To sme síce nevedeli nikdy - a už vôbec nikto nepredpokladal, čo sa v Európe v režime covidovej inscenácie udeje. Prezidentka sa však tvári, že sa nič nedeje... Argumentom pre využitie nespoľahlivých testov a povolenie očkovať látkami vo výskumnom režime štátnymi inštitúciami je stav núdze... Nevedomosť vedie k rozhodnutiam - radšej áno ako nie, aj keď táto alternatíva má riziká a neznámo... O morálnom opodstatnení rozhodne amorálna vláda. Mocensky je nadnárodné, ekonomicky a politicky zastrešená. Nejakto to dopadne... To je výsledok oficiálnej vedy bez morálky... Laborant vykoná vyšetrenie a odovzdá výsledok zodpovedajúci úrovni daného laboratória a použitej neštandardizovanej vyšetrovej technike.

Pre neštandardnosť testovania hovorí skutočnosť, že výsledky sa medzi laboratóriami líšia. Vlády sa odvažujú prideľovať slobodu, pritom implementácia európskeho očkovačieho pasu je implementáciou násilia, apartheidu, donucovania a vydierania s údajnou zdravotníckou opodstatnenosťou, bez evidencie a dôkazov. Je to opäť vycestovacia doložka k pasu. Zavedenie očkovačieho pasu je prejavom zvrátenej logiky sociopatov, ktorí nevedia, čo nás čaká. Ľudia nedokážu pochopiť, že sa spo-

ločnost' dá manipulovať v tak masovom rozsahu až na úrovni kontinentov... Tiež neverili, že je možné tak hromadne zatvárať ľudí do gulagov, alebo priemyselne likvidovať v koncentračných táboroch... Globalizácia a predovšetkým zlomový technický vývoj je na postupe... Triedenie chorých je nezaujímavé, politicky zaujímavé je triedenie zdravých - s argumentom zachránení chorých... Chorí znamenajú ekonomickú stratu, zdraví zisky... za predpokladu, že majú strach. Áno - budme opatrní... Tak to hlásajú médiá v celej Európe. Ale pred čím?... Nepovedia, že sa vám môže stať, že budete zatknutý, vyhodený z práce, spoločensky dehonosovaný, mediálne likvidovaný... Preto nám doporučujú opatrnosť... Áno, budme opatrní a zodpovední pri prehodnocovaní nariadení inštitúcií a predstaviteľov akejkoľvek úrovne. Avšak v záujme zodpovednosti voči vlastnej slobode a ochrane základných ľudských práv. Sloboda nemôže byť podmienená preočkovanosťou, či vlastníctvom očkovačieho pasu. Neexistuje žiadny právny ani medicínsky rámec pre povinné testovanie, očkovanie, ani pre očkovačie pas... Argumentom pravdy sú ústavy vedúcich mocností - Nemecka a USA - napojené na farmapriemysel a vlády. Spochybnenie ich vyjadrení znamená pre slovenské odborné inštitúty a ich reprezentantov - interpretujúcich vierouku v jazyku slovenskom - profesionálnu samovraždu. Globálne informačné a kapitálové toky globalizujú aj metódy, ktorých existencia je považovaná za konšpiračnú teóriu.

Vedecké a univerzitné inštitúcie sú nositeľmi morálnej zodpovednosti za súčasnú situáciu. Na základe akých znalostí boli vydané rozhodnutia pandemickej komisie a hlavného hygienika, to umožňuje zistiť len právna cesta. Inak sa to občan nedozvie. Covid inscenácia rozhodáva rešpekt vlád, WHO, univerzít, vedeckých inštitúcií s politicky lojálnym predstavenstvom. Všadepritomná korupcia a vydieranie rozleptali akúkoľvek dôveru a autoritu. Kladenie otázok ohrozuje katechizmus inštitúcií a moci... Našou povinnosťou je veriť... Základom vedy a pravdy je však evidencia a dôkaz. Ministerstvá zdravotníctva sa stali spoločne s kooperujúcimi inštitútmi náboženskými organizáciami. Akceptuje sa totiž pracovná metóda - hypotetické očakávanie... Vedľajšie účinky opatrení, kolaterálne škody, chyby testovania a dôsledky očkovania sú bagatelizované a zakrývajú sa frázou, že zisk je väčší ako riziko. Klincom do rakvy slovenského zdravotníctva môže byť v úrovni legislatívnych opatrení zavedenie "povolačích rozkazov" pre lekárov a sestry v novej "normalite" bez konca... Pri posudzovaní právnej zodpovednosti vlád bude hlavným problémom práve hypotetická účinnosť opatrení a "nariadených" škôd po odznení epidémie.

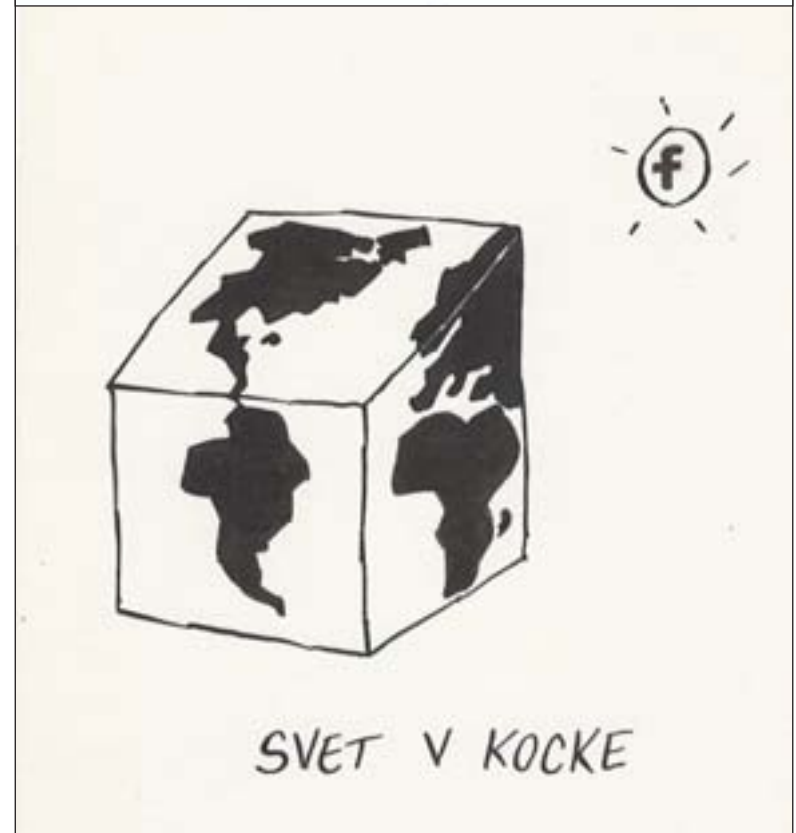
Životnosť očkovačích pasov nie je totiž daná večne prítomnými vírusmi, ale životnosťou režimu...

"Dôverujte víťazstvu našich zbraní"... a predsa Berlín padol...

PETER POGÁDY

Zo skicára Andreja Mišanka

Pavel Valiašek sa narodil 25. januára 1814 v Tepličke nad Váhom. Po skončení teologických štúdií bol v roku 1840 vysvätený za rímskokatolíckeho kňaza. Pôsobil vo viacerých slovenských farnostiach, najdlhšie však v Nesluši (okres Kysucké Nové Mesto), kde pôsobil ako farár a dekan v rokoch 1850 - 1890. Jeho zásluhou vzniklo v roku 1882 miestne komposesorátne spoločenstvo ako hospodárske podielové združenie v obci. Vzniku spoločenstva predchádzali dramatické udalosti, vyplývajúce z dlhotrvajúcich sporov medzi budatínskym panstvom grófa Čákiho, vlastniacim lesy a poľnohospodárske pozemky v Nesluši, a miestnymi obyvateľmi, domáhajúcimi sa zmiernenia robôt v panských lesoch.

Spor vyvrcholil v roku 1839 vzbúrou vedenou vtedajším neslušským farárom Jánom Krabáčom, keď nevoľníci odmietli pracovať pre zemepána. Vzbura bola potlačená a farára Jána Krabáča spolu s tridsiatimi rebelmi uvrhli do väzenia v Trenčíne. Neslušania takto na čas prišli o svojho farára a rodiny o svojich otcov. Po prepustení z väzenia začal Ján

K 130. výročiu úmrtia kňaza a národovca Pavla Valiaška

Krabáč vyjednávať s Čákiovcami o predaji panského majetku miestnym obyvateľom.

Urovnať spor sa podarilo až v roku 1882 dekanovi Pavlovi Valiaškovi, ktorý dojednal kúpu lesného a poľnohospodárskeho majetku, vrátane budov, mlynov a vodnej pily pre svojich farníkov za 140 000 zlatých na splátky. Na prvú splátku sa zložili a ďalšie zaplatili z predaja dreva, resp. z preddavkov, ktoré dostali od kupujúcich. Miestni obyvatelia ako členovia založeného združenia - komposesorátu, pracovali zároveň pri výrube dreva a jeho odvoze plťami po Kysuci a Váhu, čím získali navyše polovicu hodnoty

na trh dodaného dreva. Budatínske panstvo sa neskôr usilovalo o zrušenie kúpnej zmluvy, ale súdne spory dopadli v prospech komposesorátneho spoločenstva. Tento šľachetný skutok Pavla Valiaška je zaznamenaný aj na jeho pomníku na cintoríne v Nesluši, postavenom vďačnými občanmi.

Počín Pavla Valiaška mal vplyv aj na vývoj bankovníctva vo vtedajšom Uhorsku. Na zasadnutie do Turčianskeho Sv. Martina 8.10.1884, na ktorom vznikla Tatra banka (Tatra hornouhorská banka), prijal pozvanie aj neslušský dekan Pavel Valiašek. Zasadnutie zvolali Rudolf Krupec a Ján Milec. Ján Milec bol advokátom a predsedom

žilinskej Vzájomnej pokladnice, Rudolf Krupec sa vrátil z Ruska, kde pracoval 16 rokov a bol jedným zo spolupodnikateľov stavby Zakaspickej železnice. Títo dvaja iniciátori rozposlali listy vtedajším popredným slovenským činiteľom a zúčastnené významné osobnosti - Štefan Marko Daxner, Ján Kohút, Jozef Fábry, Matúš Dula, Ján Francisci, Pavol Mudroň, Peter Makovický a ďalší, navrhli na zasadnutí založiť novú slovenskú banku. Poukázali na škodlivosť vystaňovalectva s výzvou vytvoriť také podmienky, aby sa každý Slovák uživil vo svojej vlasti. Ako príklad boja proti biede sa tam uvádzal postup Pavla Valiaška

z Nesluše. Pavel Valiašek sa stal aj členom dozornej rady Tatra banky.

Okrem toho bol spoluzakladateľom slovenského katolíckeho patronátneho Gymnázia v Kláštore pod Znievom (1868), od roku 1871 bol okresným konateľom Spolku sv. Vojtecha a od roku 1874 členom stoličného výboru Kysucko-novomestského okresu.

O zásluhnej práci Pavla Valiaška na národnom poli písali v Slovenských pohľadoch Jozef Škultéty (1892, 1929) a Štefan Krčméry (1923), ktorí ho radili medzi príkladných národovcov a vyzdvihovali jeho osobnosť. O založení hornouhorskej Tatra banky ako prvej slovenskej banky napísal v roku 2002 Peter Kováčik rozhlasovú hru Bankár, v ktorej sa pojednáva aj o pôžičke Neslužanov na odkúpenie hory od zemepánov. Ako farár Pavel Valiašek vystupoval v rozhlasovej hre zaslúžilý umelec Elo Romančík.

Meno Pavla Valiaška nesie aj kultúrny dom v Nesluši, postavený v roku 1931, ktorý sa radí medzi najstaršie kultúrne domy na dolných Kysuciach.

Pavel Valiašek zomrel 10. mája 1891 v Nesluši, kde je aj pochovaný. JÁN GREŠÁK

Z histórie Starého zákona v knihe Samuelovej sa dozvedáme o obľúbenom kráľovi Dávidovi, miláčikovi Izraelského národa... Že tento kráľ pre svoje svojvoľné konanie privolať nešťastie národu, keď uplatnil chuť sčítať ľud, najmä bojovú silu národa... (porov. 2 Sam 24, 1 - 17) Keď po deviatich mesiacoch sčítania veliteľia vojsk hlásili počet bojovníkov, Izrael mal osemstotisíc bojovníkov schopných tasiť meč a kmeň Júdov päťstotisíc bojovníkov. Sv. písmo uvádza: Po sčítaní sa Dávidovi rozbúšilo srdce, lebo ho predtým upozorňovali, aby to nerobil. Totiž nepýtal sa, či to chce aj Jahve. Tým nerešpektoval najvyššiu hodnotu, akou bol pre každého veriaceho Boh... A napokon týmto činom sa prevínil voči nemu, že narušil vzťah. Boh mu za jeho prílišné spoliehanie sa na seba ohlásil cez proroka Gada trest. A keď pandémia v podobe moru zahubila sedemdesiat tisíc mužov, Dávid spoznáva a priznáva svoju hlúposť pred Pánom... A prosí, aby Boh zastavil trest (2 Sam 24, 17). „Pane, ja som sa zhršiel, ja som sa prevínil... Prosim, nech tvoja ruka postihne mňa a moju rodinu...“

Nevdojak pozorujeme v dnešných časoch pandémie, že sa nám treba pýtať: Čo chce nám pripomenúť Stvoriteľ, keď sme zasiahnutí vo viacerých oblastiach obmedzeniami? Zosúladiť svoje správanie s Božím pohľadom pre tie tvrdé sankcie a obmedzenia... Boh je Boh zjavenia, v zrkadle jeho všemohúcnosti nám odhalil všetko, aj do minulosti, aj do budúcnosti. Cez prorokov starozákonných a novozákonných nám predostrel, kde robíme chyby, v ktorých sa odkláňame od harmónie a krásy stvorenstva, kde narúšame sym-

Predchádzali pandémiou ochladnuté vzťahy k hodnotám?

biózu hodnôt podľa stvoreného plánu. V ľudskej spoločnosti (v rodine) tým viac v spoločnosti veriacich nám cez svojich prorokov určil a určuje stupnicu hodnôt, čo je najdôležitejšie, dôležité a menej dôležité, čo nemôžeme zanedbávať.

Priblížme si jedného zo starozákonných prorokov - Malachiáša (porov. Mal 3, 23), ktorý uvádza budúce udalosti vzťahujúce sa na posledné dni: „Pošlem proroka Eliáša prv než príde Jahveho deň, veľký a hrozný. On zmierni otcov so synmi a synov s otcami, aby som neprišiel a nevalil kliatbu...“ Iná verzia prekladu: „Ak ho neposlúchnu, udriem zem kliatbou.“ Ak prorok uvádza na scénu Eliáša, ktorý bude pracovať pre dobro rodín, bude dávať na prvé miesto vzťahy, ktoré v posledných časoch zaznávajú a odmietame, najmä vzťahy k stupnici hodnôt.

Položme si otázku: Čo sa odohráva pri nerešpektovaní stupnice hodnôt? Najmä ak ide o prvú v rebríčku hodnôt, od ktorej je odvodená naša existencia... Najmä ak narušíme či zrušíme s Ním vzťah a riskujeme, že si privodíme na seba jarmo v podobe straty zmyslu pre hodnoty a ocitneme sa v pandémii hodnôt.

Zaiste posúdime, nie malou hodnotou po Bohu je otcovstvo a materstvo, zaslúži si v stupnici druhé miesto. Čo sa najčastejšie stáva, čo sa teda deje, ak zaznávajú materstvo? Poslúžme si príkladom: Taký auto-

mechanik opraví auto, zarobí 50€ za krátky čas. Zatiaľ čo matka vychováva pre spoločnosť deti, čo nie je bezvýznamná vec. Matka pre tento akt lásky nie je ohodnotená, ale vysunutá na posledné miesto. Ba dokonca donútená zanechať rodinu, v ktorej je nedocenená, neodmeňovaná a nepovšimnutá, ako ktorýkoľvek remeselník, učiteľ či vedec...

Priblížme si v poradí stupnicu hodnôt tretiu rozum a vôľu. Pápež Benedikt XVI v encyklike „Spe salvi“ o kresťanskej nádeji (hl 23) píše: Rozum je veľký Boží dar... keď sa odtrhne od Boha, je slepý... Podľa teológov rozum má byť osvietený vierou. Aby tento rozum osvietený Božím pôsobením usmerňoval vôľu, aby vôľa neexpandovala na zlovôľu... Pápež Benedikt predkladá definíciu atribútov rozumu a vôle. „Rozum je ľudský, len ak je schopný ukázať cestu vôle, ak napomáha na ceste vôle.“ Len vtedy nastáva „súlud slobôd“. Aby sa človek nestal „otrokom“ musí existovať súlad atribútov rozumu a vôle pri vzájomnom obohacovaní sa. Ak jestvuje inštitúcia na obohacovanie rozumu, tak nevyhnutne, aby človek bol slobodný, má existovať inštitúcia na obohacovanie vôle, 1 : 1. Rozum je len vtedy ľudský, ak napomáha vôli. Ak to nerobí, je neľudský, možno zverský. Ale aj to je nedostatočné označenie, lebo je horší, zlý, satanský. A v takomto ponímaní je nevyhnutne bytostne ohrozená ľudská sloboda. Stáva sa človek otrokom, čo sa

odzrkadľuje v prírode, človek vnáša túto pečať do prírody. V dôsledku toho trpí aj príroda a pôsobí zhubne svojou pandémiou na ľudstvo a stvorenstvo. Na tú prírodu, ktorá bola darovaná ľuďom už v raji, aby sa o ňu postarali. O nej môžeme povedať, že je pre nás v stupnici hodnôt na 4. mieste. Na to poukazuje pápež František v encyklike Laudato si, že je dôležitá v rebríčku hodnotového systému.

Rozum a vôľa dve mohutnosti duše je dôležité v potrebnej miere obohacovať aj čo do vymedzeného času. Zatiaľ čo dnes ostáva vôľa nepovšimnutá (až na niektoré športové kluby), nedostáva sa jej obohacovania do takej miery ako rozumu prostredníctvom inštitúcie školstva... Možno vtipne nám túto problematiku predostrela 9 ročná dcérka v rodine, keď sa pýta mamičky: „Mária Terézia je svätá?“ „Prečo sa pýtaš?“ - hovorí mamička. Dcérka odpovedá: „Nemôže byť svätá, lebo zaviedla povinnú školskú dochádzku!“ Zo skúseností vieme. Bez obohacovania rozumu v národe by zavládol analfabetizmus a dodajme, bez obohacovania vôle zavládnu sebci. Pápež Benedikt v encyklike „Caritas in Veritate“ (Láska v pravde) o integrálnom ľudskom rozvoji píše: Rozum bez vôle sám o sebe je schopný pochopiť rovnosť medzi ľuďmi a usporiadať ich občianske spoluzitie, no bez vôle nedokáže utvoriť bratstvo... Sv. pápež Pavol

VI v encyklike „Populorum progressio“ (čl. 21) píše, že popri rozume v nádherných dimenziách človeka stojí na tej istej platforme vôľa. A dnes niet mysliteľov, ktorí by hľadali, ako „orientovať vôľu“.

Pandémia nepriamo poukazuje, že rozum je neľudský, ak dosiaľ nedoprial vôli obohacovať sa v potrebnej miere vo vymedzenom čase.

O vôli sme uviedli, že ak je nepovšimnutá, že nám v zrkadle prírody nadvytvája neľudskosť... Kráľ Dávid bol trestaný tým, čím sa prevínil (keď rozum povýšil nad Božiu vôľu najvyššieho). Veľmi mu záležalo na sile jeho vojska, ale vedel si priznať, kde pochybil, že nerešpektoval najvyššiu hodnotu, ktorou je Boh.

Dnes nerešpektujeme materstvo a príroda nás zovrela a postihuje vo viacerých oblastiach: v rodine, v škole, v športe, v umení, v stravovaní, v lekárske, kde sa testuje a nie lieči. V duchovnej oblasti v podobe odpadu. Postihuje nás aj pandémiou hodnôt, kde pomaly v štatistike hodnôt na prvé miesto v rebríčku sa dotláčajú tie najhoršie (LGBT a gender ideológia).

Položme si otázku:

Nehrozi nám Abimelechova pomsta za pohrdanie hodnotami? (porov. Sam 8, 33-35; 9, 1 - 57). Neuznal Najvyššieho, zavraždil 70 bratov svojich a napokon zničil mesto Sichem, ktoré ho zvolilo za kráľa...

ALOJZ W.

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky
Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava
Telefón: 0911 286 452
Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.,
Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.
IČO: 35 734 710

Predsedu redakčnej rady: Július Binder - Šéfredaktor: Teodor Krížka - Cena jedného čísla je 1.90 € (ročne 39,90 €) - Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel - Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk - Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk - Telefonické predplatné: 02/54418091 alebo 02/54640949 - Registračné číslo: EV757/08 - Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora - E-mail redakcie: teodor.krizka@gmail.com - Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk - ISSN 1335-3470 (tlačene vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

SNS sa formovala už od začiatku šesťdesiatych rokov 19. storočia na základe štátoprávneho a politického programu Memoranda národa slovenského (ďalej Memorandum), ktoré prijalo Slovenské národné zhromaždenie v dňoch 6. – 7. júna 1861 v Turčianskom svätom Martine. Memorandum vo svojich hlavných bodoch zakotvilo požiadavky ústavnými zákonmi uznať a zabezpečiť svojbytnosť na území, ktoré Slováci obývajú. Okrem týchto principiálnych štátoprávnych požiadaviek Memorandum začlenilo aj tie, ktoré napĺňali obsah v jazykovej a kultúrnej oblasti na zásadách rovnoprávnosti občanov a národov v Uhorsku. Slovenské národné zhromaždenie volilo reprezentatívny dvadsaťročný členný orgán - Stály národný výbor, ktorý mal za úlohu uskutočniť prijaté uznesenia a štát na čele národnopolitických snáh v duchu memorandového programu. Prvým predsedom výboru sa stal Ján Francisci. Po založení Matice slovenskej, ktorým bola splnená jedna z požiadaviek Memoranda, činnosť výboru prestala. Politické zoskupenie v slovenskom národnom hnutí, ktoré memorandový program sformulovalo a ktoré si ho osvojilo v celom rozsahu ako principiálnu politickú líniu svojho pôsobenia, dostalo názov Stará škola slovenská. Vo voľbách do uhorského snemu v marci 1861, keď ešte nebol vypracovaný aktuálny národnopolitický program, sa slovenskí kandidáti nepresadili. Koordinácia politických činiteľov sa uskutočnila až pred voľbami roku 1865 vo Svätom Kríži, kde sa dohodli na spoločných programových zásadách a postupe vo volebnej kampani. Do uhorského snemu sa však opäť nedostal ani jeden z dvadsaťpäť kandidátov. Rakúsko – Uhorským vyrovnaním v roku 1867 sa zmenili štátoprávne a politické pomery, v ktorých Stará škola účinkovala. Vystúpením Novej školy slovenskej v roku 1868 prišlo v slovenskom národnom hnutí k diferenciácii na dve politické zoskupenia, medzi ktorými prebiehali ostré politické polemiky o programovej orientácii slovenskej politiky a riešení postavenia Slovákov v Uhorsku. Na prelome 60. a 70. rokov 19. storočia však už dozriela myšlienka vytvoriť organizačnú základňu národného hnutia vrátane politickej strany. K vlastnému založeniu SNS došlo pri príležitosti 10. výročia prijatia Memoranda. Organizačný rámec dala SNS konferencia dňa 6. júna 1871 v Turčianskom svätom Martine, ktorá zvolila Ústredný volebný výbor a prijala volebný program strany s dôrazom na myšlienku rovnoprávnosti národov Uhorsku. Prvým predsedom SNS sa stal Viliam Paulíny- Tóth.

SNS teda bola založená ako prvá politická strana Slovákov 6. júna 1871, aby postavila pomyselnú hrádku politickému a sociálnemu útlaku slovenského národa po Rakúsko – Uhorskom vyrovnaní z roku 1867. Jej základným programovým dokumentom sa stalo Memorandum, ktoré ako sme spomenuli, bolo prijaté na celonárodnom zhromaždení v Turčianskom svätom Martine v roku 1861 a základným cieľom bolo rovnoprávne štátoprávne postavenie slovenského národa medzi ostatnými národmi habsburskej ríše, vrátane samostatného slovenského národno-štátneho územia. Keďže cieľom Slovákov v Uhorsku bola národná a sociálna emancipácia, zastrešovala SNS všetky politické smery slovenského politického spektra. V bo-

ji proti uhorskej administrácii sa všetkým slovenským národovcom ušlo zo strany vládnucej vrstvy osočovanie z panslavizmu a nacionalizmu. Po smrti V. Paulínyho-Tótha v roku 1887 sa predsedom SNS stal Pavol Mudroň.

V posledných rokoch 19. storočia sa v SNS výraznejšie kryštalizovali jednotlivé prúdy, ktoré sa usilovali vytvoriť vlastné ideovo – politické platformy. Proces politickej diferenciácie SNS bol zároveň sprevádzaný kritikou martinského vedenia. Symptómom vzrastania politickej aktivity mimo Martina bola iniciatíva, v ktorej sa požadovalo vytvoriť účinný program a organizáciu politickej činnosti na aktivizáciu ľudových vrstiev v zápase za národné práva. Vyhranenú podobu opozície voči vedeniu SNS nadobudlo zoskupenie okolo časopisu

KORENE NÁRODNEJ POLITIKY SNS

Politické strany vystupujú ako aktéri, ktorí reprezentujú odlišné koncepcie vzťahu štátu a spoločnosti a uchádzajú sa o priazeň svojich voličov aj dôsledným dbaním o ideový rozmer svojej politiky. Politické ideológie, ktoré boli prítomné pri vzniku politických strán, pretrvávajú a zohrávajú významnú úlohu aj v neskorších obdobiach. Aj keď politické strany musia prispôbovať svoje ciele meniacej sa politickej situácii, v zásade sledujú tie isté ideologické ciele, ku ktorým sa hlásili pri svojom vzniku. Nie sú to teda ideológie, ktoré formujú strany, ale naopak, politické strany s vlastnými ideovými konceptmi narábajú tak, že sú pre tieto prostriedkom k vládnutiu.

SNS – najstaršia politická strana Slovákov

Hlas v roku 1898. Tvorili ho príslušníci mladej inteligencie, ktorí študovali v Prahe, vo Viedni a v Budapešti. V roku 1913 prijala SNS nový program, v ktorom zdôraznila Memorandum zakotvenú zásadu rovnoprávnosti národov a požadovala taktiež všeobecné volebné právo aj pre ženy. Po smrti Pavla Mudroňa sa v marci 1914 predsedom strany stal dovtedajší podpredseda Matúš Dula. Pod jeho vedením sa mala vytvoriť Slovenská národná rada. Tento plán sa však pre vypuknutie prvej svetovej vojny neuskutočnil. Posledným aktom SNS pred vojnou bolo vyhlásenie o zastavení činnosti, ktorým sa prerušilo pôsobenie strany počas vojnového stavu.

Bola to SNS, na ktorej pôde padlo definitívne rozhodnutie o odchode Slovákov z Uhorska a jej poslanec F. Juriga to predniesol 19. októbra 1918 v Uhorskom sneme. Tento rok priniesol slovenskému národu oslobodenie z útlaku v Uhorsku, ale ešte nie skutočnú slobodu. Slovenská politika však nezvládla výzvu doby a už v záblesku slobody sa roztrieštala na množstvo politických strán a skupín, z ktorých mnohé začali viac obhajovať záujmy svojich vodcov než záujmy slovenského národa. Na pozíciách pôvodnej politiky SNS zostali len dve jej nástupnícke strany – Slovenská ľudová strana na čele s Andrejom Hlinkom a SNS s Martinom Rázusom. Spolu s Hlinkom sa Rázus a SNS zasadzovali o rovnoprávne postavenie slovenského národa v Československu. Neskoršie známe udalosti z Mníchova v roku 1938 silne poznačili vývin politickej situácie na Slovensku. Začali sa objavovať totalitné tendencie, ktoré SNS pohltili. Na konci druhej svetovej vojny by sa zdalo, že bude samozrejmosťou aj obnova SNS. Avšak komunistická diktatúra rozhodla, čo si slovenský národ môže vybrať a čo mu bude zakázané. Boli zakázané všetky politické subjekty, ktoré by len náznakom pripomínali existenciu slovenského národa. SNS bola označená za skompromitovanú a jej obnovenie nebolo povolené. Vyše štyri-dsaťročné pôsobenie bývalého režimu bolo poznačené ponižovaním slovenského národa. Žiadna etnická skupina na území nášho dnešného štátu nedoplatila na predchádzajúci režim tak, ako slovenský národ.

Paul G. Lewis klasifikoval postkomunistické štáty strednej a východnej Európy a dospel k záveru, že v tomto regióne vzhľadom na to, že komunistické režimy prerušili historickú kontinuitu politických strán v štátoch, ktoré mali skúsenosť z pluralitným politickým systémom, existuje určitá spoločná a veľmi podobná stranická štruktúra. Lewis našiel sedem stranických štruktúr rozšírených v strednej a východnej Európe: (1) nástupnícke komunistické strany, (2) sociálni demokrati, (3) liberáli, (4) etnické strany, (5) agrárci, (6) kresťanský demokrati a tradiční konzervatívci a (7) nacionalisti. Vznik tohto konceptu je spojený s prácou nemeckého politológa Klaus von Beymeho, ktorý na základe západoeurópskej skúsenosti identifikoval deväť stranickopolitických štruktúr. (strany:

- 1 - radikálne a liberálne,
- 2 - konzervatívne,
- 3 - socialistické a sociálnodemokratické,
- 4 - kresťanskodemokratické,
- 5 - komunistické,
- 6 - agrárne,
- 7 - regionálne a etnické,
- 8 - extrémna pravica,
- 9 - ekologické)

Zámerna extrémnej pravice za nacionalistov je najväčším rozdielom oproti von Beymeho roztriedeniu. Ekologické a zelené strany však ostávajú menej relevantné. S určitým zjednotením možno povedať, že tieto strany zaujímajú na pravo – ľavej socioeconomickej škále svoje charakteristické postavenie. Výnimku tvoria etnické a nacionalistické strany, ktorých agenda sa nedá jednoznačne zaradiť z pohľadu socioekonomických tém a v mnohých štátoch spoluvytvárajú ďalšiu dôležitú dimenziu stranického konfliktu.

Vzťahy medzi národom a štátom prešli svojim historickým vývojom. Vlastnú životaschopnosť národa predurčovali dva fenomény, ktorými sú identita a emancipácia.

Je nezvratným faktom, že v európskej histórii od Francúzskej revolúcie až do polovice 20. storočia bol nacionalizmus určujúcou silou európskych dejín. Už v začiatkoch politického uvedomovania sa Slovákov bolo vidieť rozlišovanie medzi pojmi vlast' a národ. Prvotne for-

mulované politické požiadavky preto zužovali pojem vlasti na slovenské Okolie a súčasne formulovali aj národnú identitu v otázkach potrebnosti vlastného jazyka, škôl a správneho usporiadania. Slovenská národná politika bola od začiatku mierumilovná a nemilitantná, vždy dbala na dodržiavanie dohôd a pokiaľ boli dodržané, prejavovala sa vlastnecky aj v spoločných štátnych útvoroch. Napriek tomu sa postupne radikalizovala a smerovala k základnému politickému cieľu každého národa, ktorým je aplikovanie prirodzeného práva na sebaurčenie a existenciu vlastného štátu.

SNS teda bola a je definovaná z hľadiska nacionalistickej konfliktnéj línie ako nacionalistický a radikálny politický subjekt. Hlavným

líziou programu nacionalizmu suverénnu kontrolu nad súvislým územím s jasne definovanými hranicami obývanými čo najhomogénnejšou populáciou.

Nacionalizmus môžeme potom všeobecne definovať ako názor, podľa ktorého je ústredným princípom politickej organizácie národ. Klasický politický nacionalizmus sa snaží o to, aby hranice štátu boli totožné s hranicami národa. Existujú rôzne politické, kultúrne a etické formy nacionalizmu a rovnako politické dôsledky nacionalizmu boli značne rozdielne a protikladné. Vo všetkých svojich podobách sa nacionalizmus venuje problému identity bez ohľadu na to, aké politické ciele sleduje, presadzuje ich s poukazom na kolektívnu identitu. Nacionalizmus teda nesleduje iba politické ciele. Dáva ľuďom dejiny, upevňuje sociálne putá a kolektívneho ako aj individuálneho ducha a navodzuje vedomie akejsi spolupatričnosti presahujúcej individuálnu existenciu.

Väčšina publicistov, teoretikov a autorov sa zhoduje v základnej téze, že vymedziť presný pojem a význam nacionalizmu je nemožné. K jednotnému výkladu sa nedopracovali ani spoločenské vedy so svojim širokým záberom. Nacionalizmus má veľa rôznych podôb a pomenovaní, ktorými sú napríklad vlastenectvo, národovectvo, národnarstvo, patriotizmus, rodofubstvo. Nacionalizmus ako politické hnutie sa snaží reprezentovať príslušníkov národa cez spoločné materiálne, kultúrne a duchovné hodnoty a záujmy. Zatiaľ čo veľké národy si privlastňujú patriotizmus, rovnaké snahy malých národov sú označované nacionalizmom. Pri uvažovaní o svete historicky, systémovo i štruktúrne zdôrazňuje národný fenomén ako základný, prirodzený a tvorivý faktor. Ide o princíp požiadavky na zohodu medzi politickou a národnou jednotkou. Odvodzuje identitu človeka ako člena národného spoločenstva, rovnako aj národ od jeho člena. Keďže ide o nadčasové hodnoty, vlastenectvo má charakter kontrastu, pretože časť spoločnosti sa jednoducho dokáže identifikovať s národom, ale rôznym spôsobom. „Tak ako človek nemôže odsúdiť svoju existenčnú osobnú podstatu založenú na egoizme a asertivite, tak ani spoločnosť nemôže odsúdiť nacionalizmus pre jeho zakorenenu hodnotovú podstatu.“

Nacionalizmus ako ideológia pracujúca s pôvodnými hodnotami dáva odpoveď na otázku o pravých základoch ľudského spoločenstva. Avšak nacionalizmus býva často nesprávne spájaný s extrémizmom. Termín extrémizmus sa používa v rôznych kontextoch, pričom nado- buda rôzne široký obsah.

V demokratických krajinách je extrémizmus vonkajšie a súhrnné označenie pre špecifický spoločenský jav. Za extrémizmus sa považujú javy, ktoré svojou existenciou reálne či potenciálne ohrozujú demokratické základy štátov. Extrémizmus je však politologický, a nie právny pojem, takže nie každý, kto je označovaný za extrémistu, môže byť trestne stíhaný. Ten je zo strany trestného práva sankcionovaný až vtedy, keď prerastie do násilia, hlásania nenávisť, diskriminácie či hanobenia určitých skupín obyvateľstva.

MIROSLAV ŠUŇAL

(Pokračovanie v budúcom čísle)

E. Hobsbawm považoval za rea-